

Green Program for
Organic Production
[GreenPOP]

02 – A3

**ПИЛОТИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА
УНАПРЕДУВАЊЕ НА ОБУКАТА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ ОД СТРУЧНИТЕ
УЧИЛИШТА**

Ниво на употреба: Јавна

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ДОКУМЕНТОТ

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОЕКТОТ	
Име на проектот	Green Program for Organic Production
Акроним на проектот	GreenPOP
Број на проектот	2014-МК01-КА202-000280
Веб сајт на проектот	http://greenpop.mk

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ДОКУМЕНТОТ	
Наслов на документот	Пилотирање на програмата за унапредување на обуката за учениците од стручните училишта
Код на активност	О2-А3
Актуелен статус	Финално
Актуелна верзија	Финална
Ниво на употреба	Јавна

ФИНАЛЕН ДОКУМЕНТ		
	Датум	Име, партнер
Име на финалниот документ	Пилотирање на програмата за унапредување на обуката за учениците од стручните училишта	
Одобрение од координаторот	Август, 2016	Љупчо Тошев – одобрено –
Одобрение од проектниот координатор	Август, 2016	Љупчо Тошев – одобрено –

СОДРЖИНА

Информација за документот	2
Вовед	4
Опис	4
Намена на документот	4
Цели на практичната обука на учениците	4
1. Облик на практичната обука на учениците и временски период на реализација во Свети Николе	6
2. Облик на практичната обука на учениците и временски период на реализација во Скопје	12
3. Заклучоци	16
Партнери инволвирани во проектот.....	19
За ГринПОП проектот	20

ВОВЕД

ОПИС

Во рамките на ГринПоп проектот беше реализирана практична настава со учениците во делот на органското производство. Главната цел на активоста е да помогне во унапредување на практичната обука на учениците за органско земјоделско производство, преку менторски пристап, со што ќе се зголеми стекнувањето на практични вештини кај учениците за органско земјоделско производство.

Практичната обука на учениците се реализира во периодот ноември-декември 2016 година кај 6 фарми/фирми регистрирани како органски производители. Практичната обука траеше 10 дена. Со практичната обука беа опфатени учениците од 3 и 4 година во земјоделско – ветеринарната струка од профилот техничар за агроменаџмент од училиштата Браќа Миладиновци од Скопје и Кочо Рацин од Свети Николе.

Практичната обука на учениците се реализира со вклучување на менторите, наставниците и другите засегнати субјекти.

При реализацијата на практичната обука на учениците со вклучување на менторите во обуката се согледани се повеќе позитивности од ваквиот начин на обавување на практичната обука на учениците и можностите за унапредување на практичната обука на учениците.

НАМЕНА НА ДОКУМЕНТОТ

Партнерите во проектот и генералната јавност

ЦЕЛИ НА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА НА УЧЕНИЦИТЕ

Главна цел на практичната обука на учениците со вклучување на менторите во обуката е унапредување на практичната обука на учениците во делот на органското производство.

Практичната обука на учениците со вклучување на менторите во обуката освен главната цел ги вклучува и следните цели:

- ❖ стекнување работно искуство, вештини и способности за соодветно занимање;
- ❖ истражување на различни аспекти на производството и услугите;
- ❖ запознавање со организацијата и функцијата на фармата/фирмата;
- ❖ запознавање со предностите и недостатоците на работното место;
- ❖ запознавање на можностите за кариерно напредување;
- ❖ осознавање на работната клима;
- ❖ познавање и почитување на прописите за лична заштита, заштита на работното место и околината;

- ❖ развивање на вештини за тимска работа, комуникација, решавање на проблеми, одговорност, креативност, донесување на одлуки и др.

1. ОБЛИК НА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА НА УЧЕНИЦИТЕ И ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД НА РЕАЛИЗАЦИЈА ВО СВЕТИ НИКОЛЕ

Практичната обука на учениците е реализирана како професионална пракса во траење од 10 работни денови. Со професионалната пракса опфатени се учениците од 3 година од профилот Агроменаџмент. За постигнување на подобри резултати од практичната обука избрани се 5 ученици кои во текот на 10 дена беа на обука на 3 фарми/фирми:

Липа, с. Мустафино, Свети Николе

Индивидуален земјоделец Стефан Петров, с. Крушица, Свети Николе

Биљино брдо с.Петралица, Крива Паланка

Практичната обука на учениците е реализирана во периодот ноември/декември 2016 година, според следниот временски распоред:

Датум	Фарма/фирма	Место	Активност
25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Мустафино	Подготовка на површини за сеидба
26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Мустафино	Чистење на лозов насад
01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Мустафино	Заштита на луцерка од глодари
02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Мустафино	Пополнителна обработка на површините
07.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Крушица	Чистење на пчеларникот
08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Крушица	Преглед и третирање против крлеж
09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Крушица	Подготовка на опрема за наредната сезона
13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Петралица	Јагнење на овци
20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Петралица	Хранење на овци и јагниња
21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Мустафино	Подготовка на површини за сеидба

УЧЕНИЦИ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА И НИВНА УЛОГА

Со практичната обука беа опфатени следните ученици:

Ученик	Место на обука	Период	Фарма/фирма	Активност
Методи Ѓоргиев	Мустафино	25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
	Мустафино	26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Чистење на лозов насад
	Мустафино	01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Заштита на луцерка од глодари
	Мустафино	02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Пополнителна обработка на површините
	Крушица	07.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Чистење на пчеларникот
	Крушица	08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Преглед и третирање против крлеж
	Крушица	09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Подготовка на опрема за наредната сезона
	Петралица	13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Јагнење на овци
	Петралица	20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња
	Мустафино	21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
Ивана Миланова	Мустафино	25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
	Мустафино	26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Чистење на лозов насад
	Мустафино	01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Заштита на луцерка од глодари
	Мустафино	02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Пополнителна обработка

				на површините
	Крушица	07.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Чистење на пчеларникот
	Крушица	08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Преглед и третирање против крлеж
	Крушица	09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Подготовка на опрема за наредната сезона
	Петралица	13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Јагнење на овци
	Петралица	20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња
	Мустафино	21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
Леонид Крстев	Мустафино	25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
	Мустафино	26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Чистење на лозов насад
	Мустафино	01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Заштита на луцерка од глодари
	Мустафино	02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Пополнителна обработка на површините
	Крушица	07.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Чистење на пчеларникот
	Крушица	08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Преглед и третирање против крлеж
	Крушица	09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Подготовка на опрема за наредната сезона
	Петралица	13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Јагнење на овци
	Петралица	20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња

	Мустафино	21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
Никола Јефтимов	Мустафино	25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
	Мустафино	26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Чистење на лозов насад
	Мустафино	01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Заштита на луцерка од глодари
	Мустафино	02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Пополнителна обработка на површините
	Крушица	07.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Чистење на пчеларникот
	Крушица	08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Преглед и третирање против крлеж
	Крушица	09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Подготовка на опрема за наредната сезона
	Петралица	13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Јагнење на овци
	Петралица	20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња
	Мустафино	21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
Благојче Јосифов	Мустафино	25.11.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба
	Мустафино	26.11.2016	Липа ДООЕЛ	Чистење на лозов насад
	Мустафино	01.12.2016	Липа ДООЕЛ	Заштита на луцерка од глодари
	Мустафино	02.12.2016	Липа ДООЕЛ	Пополнителна обработка на површините
	Крушица	07.12.2016	ИЗ Стефан	Чистење на пчеларникот

Петров				
Крушица	08.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Преглед и третирање против крлеж	
Крушица	09.12.2016	ИЗ Стефан Петров	Подготовка на опрема за наредната сезона	
Петралица	13.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Јагнење на овци	
Петралица	20.12.2016	Биљино брдо ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња	
Мустафино	21.12.2016	Липа ДООЕЛ	Подготовка на површини за сеидба	

НАСТАВНИЦИТЕ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА И НИВНА УЛОГА

Во организацијата на практичната обука на учениците учествуваа сите наставници опфатени преку стручниот актив на земјоделско – ветеринарната струка. Во реализацијата на практичната обука на учениците учествуваа:

Наставник	Предмети кои ги предава	Улога
Николов Игор	Стручни предмети од земјоделско – ветеринарна струка	Реализација
Давчевски Ангел	Стручни предмети од земјоделско – ветеринарна струка	Реализација
Петрова Благица	Стручни предмети од земјоделско – ветеринарна струка	Подготовка теоретска
Мијалковски Горан	Стручни предмети од земјоделско – ветеринарна струка	Подготовка теоретска
Манев Игор	Стручни предмети од земјоделско – ветеринарна	Подготовка теоретска

	струка	
Трајчев Александар	Стручни предмети од земјоделско – ветринарна струка	Подготовка теоретска
Миленков Ванчо	Стручни предмети од земјоделско – ветринарна струка	Подготовка теоретска

МЕНТОРИ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА И НИВНА УЛОГА

Во реализацијата на практичната обука беа вклучени ментори од 3 фарми/фирми сертифицирани органски производители. Реализацијата на обуката е заедничка со наставникот одреден за таа обука.

Ментор	Фарма/фирма	Дејност	Улога на менторот
Димитриевска Сузана	Липа ДООЕЛ	Растително производство	Реализатор на обуката
Стефан Петров	Индивидуален земјоделец	Пчеларско производство	Реализатор на обуката
Моме Младеновски	Биљино брдо ДООЕЛ	Овчарско производство	Реализатор на обуката

2. ОБЛИК НА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА НА УЧЕНИЦИТЕ И ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД НА РЕАЛИЗАЦИЈА ВО СКОПЈЕ

Практичната обука на учениците е реализирана во склоп на професионалната пракса во траење од 5 работни денови. Во професионалната пракса се опфатени учениците од 1 и 3 година од профилот техничар за фармерско производство. За постигнување на подобри резултати од практичната обука избрани се 5 ученици кои во текот на 5 дена беа на обука на 2 фарми/фирми:

Расадник Китка – од Драчево

Бич Треид ДООЕЛ – од с. Студеничани

Практичната обука на учениците е реализирана во периодот ноември 2016 година, според следниот временски распоред:

Датум	Фарма/фирма	Место	Активност
14.11.2016	Бич Треид ДООЕЛ	Студеничани	Здравствена проверка на стадото
14.11.2016	Расадник Китка	Драчево	Подготовка на површини за сеидба
15.11.2016	Бич Треид ДООЕЛ	Студеничани	Хранење на овци и јагниња
15.11.2016	Расадник Китка	Драчево	Размножување со резници
16.11.2016	Бич Треид ДООЕЛ	Студеничани	Јагнење на овци
16.11.2016	Расадник Китка	Драчево	Чистење на суви листови од саксии
17.11.2016	Бич Треид ДООЕЛ	Студеничани	Одржување на хигиена во трлото
17.11.2016	Расадник Китка	Драчево	Сеидба на цветни видови
18.11.2016	Бич Треид ДООЕЛ	Студеничани	Припрема на органска храна
18.11.2016	Расадник Китка	Драчево	Наводнување на цветни видови

УЧЕНИЦИ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА

Со практичната обука беа опфатени следните ученици:

Ученик - Берат Јусуфовски

Дата	Место за обука	Фарма/ фирма	Активност
14.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Подготовка на површ. за сеидба
15.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Размножување со резници
16.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Чистење на листови од саксии
17.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Сеидба на цветни видови
18.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Наводнување на цветни видови

Ученик - Ана Марија Ставревска

Дата	Место за обука	Фарма/ фирма	Активност
14.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Подготовка на површ. за сеидба
15.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Размножување со резници
16.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Чистење на листови од саксии
17.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Сеидба на цветни видови
18.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Наводнување на цветни видови

Ученик – Данко Танчевски

Дата	Место за обука	Фарма/ фирма	Активност
14.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Подготовка на површ. за сеидба
15.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Размножување со резници
16.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Чистење на листови од саксии
17.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Сеидба на цветни видови

18.11.2016	Драчево	Расадник Китка	Наводнување на цветни видови
------------	---------	----------------	------------------------------

Ученик – Петар Стојоски

Дата	Место за обука	Фарма/ фирма	Активност
14.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Здравствена проверка на стадото
15.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња
16.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Јагнење на овци
17.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Одржување на хигиена во трлото
18.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Припрема на органска храна

Ученик – Милош Дишленковиќ

Дата	Место за обука	Фарма/ фирма	Активност
14.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Здравствена проверка на стадото
15.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Хранење на овци и јагниња
16.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Јагнење на овци
17.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Одржување на хигиена во трлото
18.11.2016	Студеничани	Бич Треид ДООЕЛ	Припрема на органска храна

ПРЕДМЕТНИ НАСТАВНИЦИТЕ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА

Во организацијата на практичната обука на учениците учествуваа сите наставници опфатени преку стручниот актив на земјоделско – ветеринарната струка. Во реализацијата на практичната обука на учениците учествуваа:

Предметен наставник	Предмети кои ги предава	Улога
Никола Попов	Стручни предмети од земјоделско – ветринарна струка	Реализација и теоретска подготовка
Кристина Јованова	Стручни предмети од	Реализација и теоретска

	земјоделско – ветринарна струка	подготовка
Ивица Спасовски	Стручни предмети од земјоделско – ветринарна струка	Реализација и теоретска подготовка

МЕНТОРИ КОИ ЈА РЕАЛИЗИРАА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА И НИВНА УЛОГА

Во реализацијата на практичната обука беа вклучени ментори од 2 фарми/фирми сертифицирани органски производители. Реализацијата на обуката е заедничка со наставникот одреден за таа обука.

Ментор	Фарма/фирма	Дејност	Улога на менторот
Зоран Весковски	Расадник Китка	Растително производство	Реализатор на обуката
Мусли Љатифи	Бич Треид ДООЕЛ	Овчарско производство	Реализатор на обуката

3. ЗАКЛУЧОЦИ

Предности кои произлегоа од реализацијата на практичната обука на учениците со менторски пристап се следните:

- ❖ овој пристап овозможува реализација на практични активности директно на фармата/фирмите;
- ❖ поголемо инволвирање на наставниците и родителите во практичната обука на учениците;
- ❖ интересот на учениците за стекнување на нови знаења и вештини е поголем;
- ❖ работата во мали групи на ученици овозможува наставникот и менторот да можат да им посветат поголемо внимание на учениците и да даваат постојана помош и поддршка на учениците;
- ❖ обуката се одвива на фарми/фирми, каде менторите се обучени и поседуваат способности да ги пренесат знаењата на учениците;
- ❖ учениците можат да изберат област кон која ќе го насочат својот интерес за стекнување на знаења и вештини;
- ❖ учениците добиваат реална оценка за нивото на извршената активност;
- ❖ поврзаноста со менторите дава можност за понатамошна соработка и проширување на можностите за практична обука на учениците;
- ❖ поголеми можности за вработување на учениците по завршувањето на школувањето или за започнување на сопствен бизнис;
- ❖ прилагодување на планираните активности според производниот процес и временските интервали на обавување на одредени работни операции;
- ❖ можност за стекнување на практични вештини за обавување на повеќе работни операции во одредена дејност;
- ❖ употреба на машини и опрема кои се користат на фармата/фирмата и кои се адекватни на потребите на фармата/фирмата.

Недостатоци кои произлегоа од реализацијата на практичната обука на учениците со менторски пристап се:

- ❖ временскиот период од 5-10 дена за реализација на практичната обука на учениците не е доволен да овозможи обуката на учениците да ги опфати сите работни операции кои се практикуваат во таа дејност;
- ❖ временскиот распоред и распон на работните операции во производниот процес во земјоделското органско производство неможе да се покрие во мал временски период, бидејќи производниот процес трае цела година.

Слики од пилотирањето:

ПАРТНЕРИ ИНВОЛВИРАНИ ВО ПРОЕКТОТ

ГринПОП партнери:

	Fondacija Agro Centar za Edukacija, FACE	www.ace.org.mk
	Stichting International Foundation for Sustainable Agriculture Training, IFSAT	www.ifsat.eu
	Verkmenntaskólinn á Akureyri, VMA	www.vma.is
	Nevares Institute of Agrarian Enterpreuners, INEA	www.inea.org
	SOU Koco Racin Sveti Nikole	
	Balkan Biocert Skopje	www.balkanbiocert.mk
	SUGS Brakja Miladinovci Skopje	http://sugsbrakjamiladinovci.page.tl

Пазарот на органските земјоделски производи е еден од најбрзо растечките сегменти на европскиот пазар на земјоделски производи, дури и во време на криза. Заради зголемената свест, заштитата на човековата околина и здравјето на европските потрошувачи, овој тренд и натаму продолжува во иднина.

Европската Унија (ЕУ) го промовира органското земјоделство заради неговото веќе признаено учество во заштитата на околината (биодиверзитетот, климата, здравјето на животните, квалитетот на исхрана, итн.), како и заради една социјална придобивка, а тоа е руралниот развој. Но, од друга страна, постои недостиг од обуки од сферата на стручното образование и обука во органското производство во многу земји, вклучително и во Македонија. Овој недостиг е една од клучните пречки во реализацијата на целта од погоре, а со тоа да се овозможи на земјоделските производители да имаат добивка од овој глобален тренд на развој на пазарите на органски производи.

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the author and the partnership, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.